

Az alsószinevéri völgyzár

„Ha valamely kert, házhely, avagy egyéb értékes földrész birtoklását végérvényesen biztosítani akarjuk, úgy azt minden esetben kerítéssel vesszük körül. A kerítés egymagában sohasem jelent teljes biztonságot. Tolvajok, zsiványok, garázda lények mindenkor átjuthatnak rajta. A kerítés mindazonáltal sohasem lesz közömbös számunkra. Rendes körülmények között már léte egymagában is bizonyos tiszteletet parancsol az idegenre – adott esetben pedig védőgát! Amíg köztünk és támadónk között áll, a védelem aránylag könnyű, még túlerős ellenféllel szemben is – egyszerűen azért, mert nem férhet hozzánk! Annál inkább igaz ez, mennél hatalmasabb és áthatolhatatlanabb a védőgát.”

Hárosy Teofil, az Árpád-vonal tervezője

Alsókalocsai szállásunkat elhagyva, túl a Szinevéri Medveparkon a Szinevéri-tó felé tartottunk, amikor a Talabor folyó és az Ozeranka-patak összefolyásánál félreálltunk. Rögtön az út bal oldalán találtuk az alsószinevéri Árpád-vonal körletet. Mivel a szovjet megszállás idején ebben a völgyzárban nem folytak jelentős harcok – csak a visszavonulásnál vették igénybe a körletet –, ezért kivételesen jó állapotban maradtak fenn az itt látható bunkerek.

Kárpátalját járva több kellemes meglepetés is ért bennünket a Szinevéri Nemzeti Park területén, csaknem az volt az érzésünk, hogy ez az egyetlen vidék, ahol tényleg szeretnék, hogy minél több magyar turista látogasson ide. A máshol megszokott kátyúk helyett erre vadonatúj út vezetett, az Árpád-vonal körletet pedig rekonstruálták, kitáblázták, sőt magyar feliratokkal látták el! Ez még akkor is becsülendő, hogyha a kihelyezett térképen feltüntetett védvonalak egészen

máshogy helyezkedtek el annak idején, a feliratokon pedig van egy-két megmosolyogtató nyelvtani hiba.

Ahol minden cirill betűkkel van kiírva, és az ukránok nemhogy a magyart, de az angolt sem beszélik, még a Yes–No szintjén sem, ott ezt értékelni kell. A hírek szerint a Szinevéri-tó közelében az egykori Horthy-vadászkúria újraépítésére is készül a nemzeti park.

A Kárpátokon 700 km hosszan végighúzódó hármass védelmi erődrendszer 1940-től épült ki, legkülső része a Hunyadi-állás, azt követi a Szent László-állás az ezeréves határon, és tíz kilométerre a határtól kezdődik az Árpád-vonal. Az első kettő gyengébben kiépített védelmi rendszer, hiszen ezek csak lövészárkok és fa-föld erődök, de így is nagy szolgálatot tettek. Az Árpád-vonal viszont már megerősített védelmi körlet, amellyel 1944-ben meg is gyűlt a baja a Vörös Hadseregnek.

Óriási erők odacsoportosításával, több hónap alatt sem tudták áttörni az Árpád-vonalat, végül a románok átállása miatt meg tudták kerülni. Nem elhanyagolható tény, hogy a két háború között épült összes többi erődrendszert nemcsak megkerülték, hanem át is törték, legyen szó a francia Maginot-vonalról, a belgiumi Albert-vonalról, a görögországi Metaxas-vonalról vagy a németek által Franciaországban épített Atlanti-falról.

Az Árpád-vonal valójában völgyzáró erődök rendszere, amit úgy építettek meg, hogy lerohanni ne lehessen, az ellenség gyalogosai kénytelenek legyenek felfelé kapaszkodni, miközben a védállásokat támadják. Műszaki záruk telepítésével, harckocsi akasztó gúlákkal, drótaskállyal, elektromos zárral és aknamezőkkel pedig távol tartották az ellenséges harckocsikat és tüzérséget. Kiemelendő, hogy a völgyzáró erődcsoporthoz körvédőképességek voltak, vagyis az oldalból és hátból jövő támadásokat is ki tudták védeni.

Az alsószinevéri körlet felfedezését az útra néző páncéltörő bunkerrel kezdtük, amelyben ágyút tartottak légi vagy tüzérségi behatás esetén, tüzelőállását pedig a bunker kijáratánál foglalta el. Továbbindulva az erdővel borított hegyoldalon több mint egy tucat vasbeton bunkert, fa-föld bunkereket, lövészárkokat jártunk végig. A gyönyörű természeti környezetben megbújó építmények között találni parancsnoki vezetési pontot, egészségügyi óvóhelyet, raktárat és egy

ritkaságszámba menő ötnyílású bunkert is (sajnos robbantott állapotban).

Arról, hogy mi célt szolgáltak egy-egy ilyen körlet bunkerei, kapunk némi információt a helyben kített táblákról, de Szabó József János Kárpát erődítés 1940–1944 című könyve sokkal átfogóbb képet ad. Ez alapján azonosíthatjuk be, hogy a parancsnoki harcálláspont mindig a lejtők védelmében, a föld alatt épült, s páncélozott ajtaja hermetikusan záródott, de bejárata egyébként is nehezen volt megközelíthető. Két szobából állt, az ún. híradóközpontban tartották az összeköttetést a hadsereg többi részével, a parancsnoki szobában pedig egy periszkóp segítségével figyelték az ellenséget és irányították a harcot.

A raktárakat mindig jól járható utak mentén építették, de az ellenséges tűztől védett helyen, valamint gondoskodva az esővíz elvezetéséről, háznak vagy szénakazalnak álcázva. Az egészségügyi óvóhelyeken kórterem és műtő is volt. Alsószinevéknél az is jól látszik, hogy a vasbeton géppuska-tüzelőállások, bunkerek és óvóhelyek között lövészárkok, közlekedőárkok húzódtak végig.

Kellemes egy-két órás barangolás során bárki felfedezheti a teljes völgyzárat, a magyar történelemnek egy olyan epizódját, mely a nagyközönség előtt alig ismert, mégis büszkeségre ad okot annak, aki megismeri történetét. Korunkban, amikor a hírek nap mint nap a határvédelemről szólnak, akkor érdemes kicsit elmélyedni abban, hogyan is szervezték meg elődeink az ország védelmét, hiszen geopolitikai helyzetünkből fakadóan ebben élünk 1100 éve.

Utazni néhány száz kilométert, felfedezni a Kárpátokban rejtőzködő bunkereket és elképzelni hogyan védtek a hazát az akkori határvédelem alakulatok. Egy-egy határon túli kirándulás legizgalmasabb pillanatai ezek.